European NGO confederation for relief and development
CONCORD
Confédération européenne des ONG d'urgence et de développement

MVRO
PLATFORMA MIMOVLÁDNYCH ROZVOJOVÝCH ORGANIZÁCIÍ
SLOVAK NGDO PLATFORM

EURÓPSKA ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCA: Vaša príležitosť odstrániť globálnu chudobu

Prečo je nasledujúcich päť rokov kľúčových pre rozvoj

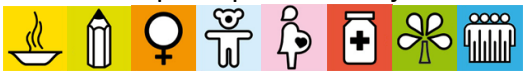

V súčasnom navzájom prepojenom svete sa nemôžeme zamerať len na Európu a zatvárať oči pred zvyškom sveta. *Lisabonská dohoda uznáva **rozvojovú spoluprácu** s cieľom odstraňovania chudoby ako **jednu z priorít zahraničnej politiky EÚ** potrebnú na dosiahnutie udržateľného rozvoja a presadzovanie európskych záujmov a hodnôt.*

- **Európska únia je rozhodujúcim hráčom na globálnej geopolitickej a ekonomickej scéne. Uzatvára partnerstvá so štátmi a regionálnymi organizáciami po celom svete.**
  Jedným príkladom je dohoda uzavretá v Cotonou medzi EÚ a Skupinou afrických, karibských a tichomorských štátov (ACP), do ktorej sa parlament aktívne zapája, rovnako ako aj do *Spoločného parlamentného zhromaždenia* (ACP EU). EÚ má k dispozícii aj komplexný súbor externých nástrojov, ktoré v prípade ich efektívneho použitia, môžu reagovať na zložité výzvy globálneho rozvoja a dosiahnuť viac ako by mohol hociktorý európsky štát sám.

- **83 % obyvateľov EÚ podľa prieskumu verejnej mienky Eurobarometer podporuje myšlienku medzinárodnej rozvojovej spolupráce.**
  Pri príležitosti Európskych rozvojových dní v Bruseli 26.-27. novembra 2013 boli zverejnené výsledky osobitného prieskumu Eurobarometra *"Rozvojová pomoc EÚ a miléniové rozvojové ciele"*. Z výsledkov vyplýva, že sedem z desiatich ľudí (69 %) v EÚ domnieva, že pomoc týmto krajinám je dobrá aj pre úniu, pričom prináša úžitok aj jej občanom. Napriek hospodárskym ťažkostiam je čoraz viac občanov EÚ ochotných platiť viac za potraviny a výrobky, ktoré podporujú rozvojové krajiny: v súčasnosti je to 48 % respondentov (od roku 2012 zvýšenie o štyri percentuálne body). Približne 83% opýtaných si myslí, že je dôležité pomáhať ľuďom v rozvojových krajinách, a 61% sa domnieva, že by sa táto pomoc mala zvýšiť.

- **Termín na dosiahnutie Miléniových rozvojových cieľov (*Millennium Development Goals – MDGs*) v roku 2015 sa rýchlo blíži.**
  V roku 2000 podpísalo 189 štátov sveta Miléniovú deklaráciu, ktorá stanovila 8 miléniových rozvojových cieľov. Od roku 2000 sa úsilie celého sveta zameralo na ich dosiahnutie. Hoci sme dosiahli významný pokrok, niekoľko cieľov nesplníme. Najmä Subsaharská Afrika veľmi viditeľne v ich dosahovaní zaostáva. V súčasnosti vo svete trpí hladom 1 z 8 ľudí, 57 miliónov detí nenavštevuje školu, 2,5 miliardy ľudí stále nemá prístup k základnej sanitácii.

- **Rok 2015 je aj rokom termínu splniť záväzok starých členských štátov EÚ poskytnúť 0,7% (nových ČŠ EÚ 0,33%) hrubého národného dôchodku na rozvojovú spoluprácu.**
  V roku 2013 EÚ si zachovala svoju pozíciu najväčšieho darcu ODA na svete, avšak objem kolektívnej rozvojovej pomoci zostal na úrovni 0,43 % hrubého národného dôchodku EÚ. Pre porovnanie, Slovensko v roku 2013 dosiahlo úroveň 0,089% z HND, čo ho zaradilo v rámci skupiny 13 nových členských štátov EÚ na 10. miesto.

- **Počas nasledujúcich rokov prijme medzinárodné spoločenstvo rozhodnutia o rámci nového globálneho rozvoja a dohodne sa na *Udržateľných rozvojových cieľoch*, ktoré nahradia MDGs.**
  Nový rámec môže mať významný dopad na životy ľudí celého sveta, nielen v tretích krajinách, ale aj v Európe a jej susedstve, lebo bude obsahovať zodpovednosti všetkých krajín reagovať na globálne výzvy. V najbližších rokoch budú prebiehať mimoriadne dôležité rokovania, spojené s týmto procesom:
  - V júli 2015 sa bude v Etiópii konať **3. Medzinárodná konferencia o financovaní rozvoja**.
  - V roku 2015 budeme oslavovať aj **20. výročie Pekinskej deklarácie**, ktorá znamenala míľnik boja za rodovú rovnosť a práva žien. Medzinárodné spoločenstvo bude hodnotiť, aký pokrok sme dosiahli a čo zostáva ešte urobiť.
  - Napokon, rok 2015 by mal byť rokom dokončenia a uzatvorenia **novej Parížskej dohody o globálnej klíme**, ktorá by mala nastaviť limity otepľovania planéty na 1,5 - 2 stupne Celzia a tým predchádzať negatívnym vplyvom klimatických šokov na prínosy rozvojovej spolupráce a potravinovú bezpečnosť.
  - V roku 2017 pripraví EÚ **strednodobé vyhodnotenie svojho viacročného finančného rámca** (*EU's Multi-Annual Financial Framework).* Práve to vytvorí priestor pre vyhodnotenie príspevku EÚ ku globálnemu udržateľnému rozvoju.

- Rozhodnutie ustanoviť rok **2015 Európskym rokom rozvoja** nemohlo prísť v lepšom čase. Európsky parlament potrebuje počuť hlas svojich občanov a využiť príležitosť zabezpečiť, aby sa nové rámce a záväzky stali efektívnymi nástrojmi na riešenie výziev na globálnej úrovni i v Európe samotnej.

Čo by sme chceli dosiahnuť v nasledujúcich piatich rokoch

1. Zameranie sa na odstraňovanie chudoby

Kibera - najväčší slum v Nairobi, Keňa, archív SAVIO o.z.

Lisabonská zmluva zaväzuje Európsku úniu odstraňovať chudobu a uvádza rozvojovú spoluprácu ako prioritu svojej zahraničnej politiky (článok 206). Tento princíp bol zapracovaný aj do Európskeho konsenzu o rozvoji (*European Consensus on Development*), v ktorom sa EÚ a jej členské štáty zaväzujú poskytovať na rozvojovú spoluprácu 0,7 % (resp. 0,33% pre EÚ13)) ich HND a do Agendy pre zmenu (Agenda for Change), ktorá radí boj proti globálnej chudobe a nerovnosti

do centra pôsobenia EÚ. Týmito dokumentmi sa EU zaväzuje odstraňovať chudobu a zároveň dbať o rešpektovanie ľudských práv a demokracie, o udržateľnosť životného prostredia, o zásady dobrého spravovania. Mala by zároveň rešpektovať cesty rozvoja, ktoré si vybrali rozvojové krajiny. Európsky parlament má dohliadať na tieto záväzky monitorovaním inštitúcií EÚ a jej členských štátov, a vyhodnocovaním napĺňania ambícií a cieľov rozvojovej politiky EÚ.

2. Koherencia politík pre rozvoj

Koncept koherencie politík pre rozvoj (*Policy Coherence for Development - PCD*) je zakotvený v článku 208 Lisabonskej zmluvy. Tento princíp hovorí, že rôzne **európske politiky by mali podporovať, byť v súlade alebo aspoň neškodiť, rozvojovým cieľom EÚ.** Koncept PCD priznáva, že ak chceme odstrániť chudobu, samotná pomoc nebude stačiť, pokiaľ iné politiky bránia rozvojovým krajinám využívať svoj potenciál.

Implementácia princípu koherencie politík zostáva aj naďalej veľkou výzvou. Dialóg o období po roku 2015 ponúka reálnu príležitosť pre reálny pokrok a stavia Európu do popredia globálneho udržateľného rozvoja. Aby sa tak stalo, Európa potrebuje vyhodnocovať dopad svojich politík na rozvojové krajiny.

Koherencia politík pre rozvoj je potrebná hlavne v týchto oblastiach:

- **Obchod a investície**: Európske obchodné a investičné politiky a dohody odrážajú záujmy Európy a majú často negatívny dopad na rozvojové krajiny. Napríklad, zákaz daní z exportu nerastných surovín a primárnych poľnohospodárskych komodít je pre EÚ prospešný, ale obmedzuje priestor na politiky rozvoja rozvojových krajín.
- **Migrácia:** Ako zdôrazňuje Globálny prístup EÚ k migrácii a mobilite (EU's Global Approach to Migration and Mobility), migranti so sebou prinášajú veľa prospešného nielen pre krajinu pôvodu, ale aj pre ich cieľovú krajinu. Tieto výhody migrácie by však mohli mať oveľa väčší dopad. Zníženie nákladov na transfer peňažných zásielok by dokázalo výrazne zvýšiť sumy peňazí prúdiacich do rozvojových krajín. Účinnejší boj proti diskriminácii by na druhej strane dokázal pomôcť maximalizovať prínos migrantov pre EÚ.

- **Energie a nerastné suroviny**: Absencia hodnotenia dopadu európskych cieľov pre obnoviteľné zdroje energie do roku 2020 zvýšila dopyt po potravinových biopalivách, ktoré prispeli k nárastu svetových cien potravín a k zaberaniu pôdy obyvateľom rozvojových krajín.
- **Daňová spravodlivosť**: Spoločnosti a jednotlivci, ktorí neplatia dane, oberajú vlády svojich štátov o finančné zdroje. Každý rok strácajú rozvojové krajiny na daniach viac ako dostávajú v rámci rozvojovej pomoci. Odhaduje sa, že Európa stráca na daňových únikoch 1 miliardu eur ročne.
- **Férová a udržateľná výroba a konzum**: Aj keď sa na svete vyrába viac ako dostatok jedla pre každého človeka, viac ako 800 miliónov ľudí ide každý večer spať hladných. Pritom až 1/3 vyrobeného jedla končí v odpade.

3. Dostatočná a efektívna oficiálna rozvojová pomoc a ďalšie formy financovania rozvoja

Oficiálna rozvojová pomoc zostáva hlavným zdrojom financovania rozvoja a **mali by sme pokračovať v snahe o naplnenie kvantitatívnych i kvalitatívnych cieľov rozvojovej pomoci, vrátane cieľa poskytovať 0,7% HND (resp. 0,33% HND pre EÚ13) na rozvojovú pomoc**, k čomu sa donorská komunita opakovane zaviazala - v Paríži, Accre, Busane a v Mexiku. **Oficiálna rozvojová pomoc sa nedá nahradiť inými formami financovania.** Keďže pochádza z verejných financií, často slúži na pokrytie nákladov na nevyhnutné verejné služby, zabezpečuje k nim univerzálny prístup, môže poskytovať a chrániť verejný majetok a podporovať demokratické vládnutie. Je taktiež viac flexibilná, predvídateľná, a menej nestála ako súkromné finančné zdroje. Môže tiež hrať dôležitú stabilizačnú úlohu v obdobiach kríz.

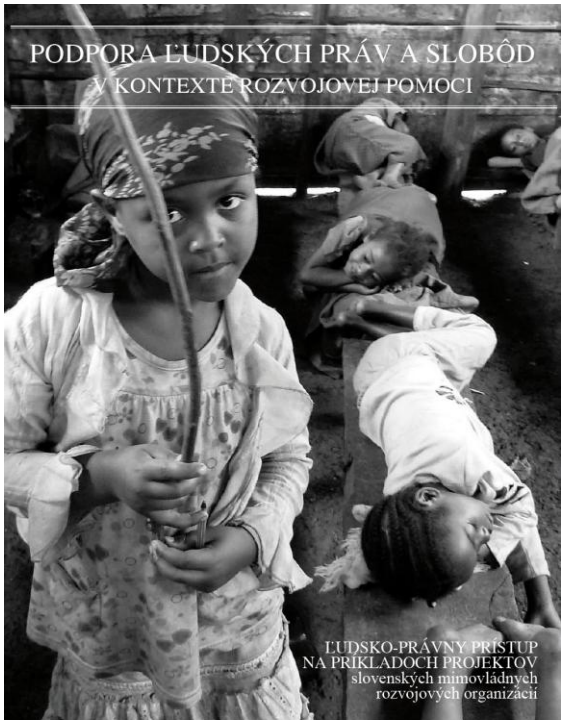

Dodatočné verejné financie sú potrebné na boj proti klimatickej zmene.

Treba naliehavo konať a **zastaviť globálne otepľovanie** na rozumnej úrovni a zaoberať sa jeho dopadmi. Ide o potrebu navyše k stanoveným rozvojovým cieľom a odhaduje sa, že náklady na ich riešenie presiahnu 100 miliárd eur. Práve z tohto dôvodu je potrebné, aby boli financie na boj proti klimatickej zmene poskytnuté nad rámec 0,7 % HND určených osobitne na rozvojovú pomoc. Navyše, Európa potrebuje preskúmať **možnosti inovatívneho verejného financovania**, akými sú napríklad **dane z finančných operácií alebo z predaja emisií**. Tieto dva potenciálne zdroje verejného financovania by zároveň znižovali negatívne externé vplyvy: finančnú nestabilitu zapríčinenú špekuláciami a emisie skleníkových plynov.

Najdôležitejšími zdrojmi financovania rozvoja v rozvojových krajinách sú domáce príjmy. Domáce príjmy, najmä dane, sú vo väčšine rozvojových krajín významne vyššie ako financie z rozvojovej pomoci a zo súkromných zdrojov. Tvoria najdôležitejší podiel na financovaní investícií do verejných služieb, systému sociálneho zabezpečenia, infraštruktúry a podobne. Je preto **veľmi dôležité posilniť daňovú administratívu v rozvojových krajinách** a zároveň **na medzinárodnej úrovni zaviesť koordinovaný prístup na riešenie daňových podvodov a únikov**, ktoré presahujú hranice krajín.

4. Ľudské práva a rodová rovnosť

Európsky parlament by mal zavádzať do praxe princípy, ktoré sú základom dohôd EÚ.

Európa musí byť miestom, v ktorom sa **s každým človekom zaobchádza rovnako bez ohľadu na rod, kde nie je nikto sociálne vylúčený a diskriminovaný a kde sú chránené a presadzované práva detí.** Každý občan EÚ by mal mať možnosť významne sa podieľať na príprave plánov, implementácii a monitoringu politík a aktivít EÚ, ktoré majú dopad na realizáciu týchto práv.

Parlament tiež hrá dôležitú rolu pri sledovaní dodržiavania Charty ľudských práv OSN, Deklarácie práv dieťaťa OSN, Lisabonskej zmluvy a ďalších medzinárodných záväzkov. Prístup založený na ochrane ľudských práv je kľúčový pre zabezpečenie koherencie medzi rozvojovými politikami EÚ a inými oblasťami.

5. Ľudia a planéta na prvom mieste: ľudia a životné prostredie v centre európsky politík

Naliehavou potrebou sa stalo aktívne zapájanie európskych občanov do rozhodovacích procesov, ktoré majú dopady na ich životy. Európa musí stavať na svojich dlhodobých demokratických základoch a podporovať aktívne občianstvo**. Úloha modernej Európy vo svete spočíva aj v tom, že bude načúvať i hlasy občanov iných krajín** a bude pri rozhodovaní brať do úvahy ich odporúčania. Je dôležité postaviť bežných **občanov späť do centra záujmu európskych politík a zákonov**, na čo je Európsky parlament tým najlepším miestom. Ďalším krokom je **vytvorenie a udržiavanie prospešného prostredia pre organizácie občianskej spoločnosti** a to vytváraním priaznivých podmienok (právnych, organizačných, rozpočtových, informačných, politických a kultúrnych), ktoré by mali pozitívny dopad na **kapacitu týchto organizácií zapájať sa do procesov tvorby EÚ politík.**